

למצוא מקום בענווה//

מסע קבוצתי אל המקום בעולם

חברת חודש ארגון תשע"ו

//הנחיה//

אוריה אהרוני
אפי הורביץ
יהל כיאט

//כתיבה//

שהם בן משה

//הגהה//

אפרת ליבר

//ציצוב גרפי וצימוד//

אפרת רבי

//ציצוב כריכה//

אפרת ונחוצקר

בהוצאת

עזרא - תנועת הנוצר התורני לאומי בארץ ישראל

מחלקת הדרכה

רח' בית הדפוס 11 ירושלים

טלפון: 025371640 / פקס: 025372639

www.ezra.org.il

© כל הזכויות שמורות, ירושלים, תשצ"ו

תוכן

4 דבר המזכ"ל
5 דבר ראש מחלקת הדרכה
6 מבנה החוברת // יומן מסע אל הצנוה
9 מסלול טיפוס // קבוצות נירים-נחל"ים
10 פצולה 1 // נקודת תצפית
15 פצולה 2 // מדורת השבט
23 פצולה 3 // נוף סביבתי
28 פצולה 4 // זמן מסע
39 פצולה 5 // תחת כיפת השמיים - נק' סיום

דבר המזכ"ל // שאול דה מלאך

מדריכים ומדריכות יקרים,

אולי אינכם רואים זאת, אך במהלך כל השנה אתם נמצאים בראש חץ של מנהיגות חינוכית. הנהגה חינוכית שונה מהנהגה רגילה, משום שהנהגה חינוכית נבחרת לא רק ביכולת שלה לשנות את המציאות, לקדם אותה ולקבוע סדר יום, אלא גם ובעיקר בשינוי עומק לטווח הארוך.

מהו הטווח הארוך?

הטווח הארוך לא נבחן רק באיזו פעולה העברתם השבוע או כמה חניכים הגיעו. אם היינו חוזרים מאה שנים לאחור, סביר להניח שהיינו פוגשים עולם שונה מהותית מהעולם שלנו כיום ומוצרים פשוטים כמו מכונת כביסה טלפון לא היו חלק מהחיים שלנו. השואה עוד לא התרגשה עלינו, ומעטים חלמו על מדינה יהודית.

אבל היו שם מנהיגים חינוכיים, מקימי התנועה שדאגו לטווח הארוך, שידעו לשאול שאלות, שהנהיגו, העלו חניכים ארצה, הסתכלו למציאות בעיניים והחליטו לשנות אותה.

כמי שעומדים בראש החץ, מנהיגים, מובילים ומחנכים, אתם נדרשים לאומץ, לתעוזה בלתי רגילה ולאמונה עמוקה ביכולת לשנות. עלינו כהנהגה חינוכית להעז, לפרוץ ולשנות, אך עלינו גם להיות קשובים לעומדים מולנו, לחניכינו, להלכי הנפש והרוח שלהם. הקשבה עמוקה, כנה ואמיתית למציאות.

מנהיגים יקרים שלנו, כדי להמשיך ולהוביל את המהפכה הזאת, מהפכה שאנחנו לא תמיד שמים לב אליה, עלינו לסגל לעצמנו מידה זו של הקשבה ומודעות. עלינו להבין לעומק את מידת הענווה, להפנים אותה ולהעביר אותה לחניכינו, כך שנהפוך להיות אנשים קשובים, בעלי ענווה אמיתית המכירה בערך עצמה ולא מפחדת להוביל מהפכות ולהנהיג.

אני מאמין בכם ובהנהגה החינוכית שאתם מובילים, וכולי תפילה שנהיה ראויים למשימה הגדולה הזאת שמונחת על כתפינו.

בענווה גדולה - חזקו חברים!

שאול דה מלאך

מזכ"ל

ירושלים תשע"ז

דבר ראש מחלקת הדרכה // יהל כיאט

לא פעם אנחנו מקבלים מכם הדים ותגובות על הנושאים השנתיים, ואלה נמצאים על קשת רחבה מאוד. מצד אחד, הערכה וגאווה להיות חלק מתנועה שלא מפחדת לעסוק בנושאים מורכבים וטעונים שעדיין נמצאים בתהליך מחשבתי והכרתי, ומצד שני אנחנו מקבלים תגובות כמו "למה אתם לא יכולים להיות פשוטים ובנאליים?!"

על בחירת הנושאים יש הרבה על מה לדון - ולא עכשיו. דלתנו, כידוע, פתוחה לשמוע!

מה שמעניין הוא שהפעם החלטנו ללכת על נושא אחר לגמרי, נושא שכולנו יודעים לרוב מה אנחנו חושבים עליו, ולכן הוא לא מהפך תודעה, אלא בעיקר מאתגר אותנו בעצבים הכי רגישים כנפש - המידות וההתנהגות שלנו.

אנו חיים היום בתודעה שהאני שלנו הוא המרכז. התרבות דואגת כל הזמן להעצים זאת ולפנק אותנו בשלל דרכים - חומריות, רוחניות ורגשיות. בתוך תרבות כזאת קשה לזכור ולהפנים שאנחנו חלק ממארג שלם, מתכנית כללית וממציאות שהקב"ה בחר להביא אותנו אליה.

בחרנו לקרוא לנושא "למצוא מקום בענווה", כי הענווה האמיתית איננה מבטלת אותנו - את יכולותינו, אישיותנו, הרגשתנו - אלא היא ממקמת אותנו בתוך מרחב שלם של חיים, שבהם האני שלי צריך להיות ממוקם במקום הנכון ובעוצמה הנכונה - לא חלש מדי ולא חזק מדי, לא גבוה מדי ולא נמוך מדי, לא גדול מדי ולא קטן מדי. פשוט מדויק.

כדי להגיע לדיוק הזה יש לעבור דרך, לעבור מסע. זה מסע מפרך ומאתגר מבחינה מנטלית ואישיותית. במסע הזה אנחנו נדרשים להתאמץ, להזיע, להתבונן באומץ ובכנות על עצמנו, לסמן מטרות, להתגבר ולהתמודד עם האתגרים שנפגוש בדרך.

השנה העבודה החינוכית שלכם דורשת מאמץ גדול יותר, משום שזה לא יצליח אם רק נדרוש מחניכנו לבנות את הענווה בתוכם ולמצוא את המקום המדויק שלהם. ראשית יש לעבוד ולחנך את עצמנו. אנחנו צריכים בעצמנו לעבור את אותו מסע בדיוק...

מאחלת לכם דרך צלחה ומסע אישי וקבוצתי שיפיח חיים ועוצמות נפש שלא הכרתם.

בהערכה אמיתית על כל העבודה שאתם עושים במהלך השנה ובפרט בחודש הזה,

חזקו חברים!

יהל כיאט

ראש מחלקת הדרכה

ירושלים תשע"ז

מבנה החוברת // יומן מסע אל הענווה

המסע שלנו מתחיל עמוק עמוק בפנים, בתוכנו. הוא יוצא מהאופי שלנו, מתוך סל המידות שברשותנו, מנקודת הכרה והבנה עצמית עם הרבה כנות.

אנחנו מתחילים לפסוע במסלול חייו של בעל הענווה, של האדם המגלם את הענווה בהנהגותיו, אף הקטנות ביותר. ברצוננו ללמוד, להעמיק ולגעת בענווה בתחומי החיים השונים, עד כי תעלה על לבנו מידה טובה זו ותחבור למעשה.

במסענו חמש נקודות ציון (נ.צ.) משמעותיות, המפגישות אותנו עם הענווה במעגלי חיים שונים. נעבור יחד מנקודה לנקודה עד לסיום מסענו.

נ.צ. 1: נקודת תצפית

בפעולה זו נגדיר, באופן כללי, מהי ענווה תוך התייחסות למקומנו המשמעותי במארג הבריאה האלוקית מתוך העצמה אישית.

נ.צ. 2: מדורת השבט

בפעולה זו נעסוק במעגל האדם, הסביבה האנושית, ונדון במיוחדות מקומו של כל אדם במארג. בנוסף לכך נברר את היחס לאחר הנובע מענווה.

נ.צ. 3: נוף סביבתי

הפעולה השלישית עוסקת בענווה של האדם למקום, לסביבה הפיזית, על אף ובגלל היותו נזר הבריאה. נלמד על תפקידו של האדם למען סביבתו ונדגיש את המחויבות שלו להיטיב ולא להרוס.

נ.צ. 4: זמן מסע

בפעולה הרביעית נבחן את מקומנו על ציר הזמן ההיסטורי, ונגלה כי אנו נקודה משמעותית בתוך רצף. נלמד כי אדם ענוותן יודע את מקומו ומתוך כך מכבד את המבוגרים ממנו ואת המסורת.

נ.צ. 5: תחת כיפת השמים, נקודת סיום

הפעולה החמישית, מסכמת ומקיפה את מעגלי הענווה בבירור בסיסי של יראת השמים בחיינו. בעיון ולימוד נגלה כי יראת שמים היא הבסיס לענווה בכל המעגלים, והיא ראשיתה. נסכם בהגדרת ההנהגות של בעל הענווה בכל אחד מן המעגלים ובתקווה כי נאמץ לחיינו.

יציאה למסע

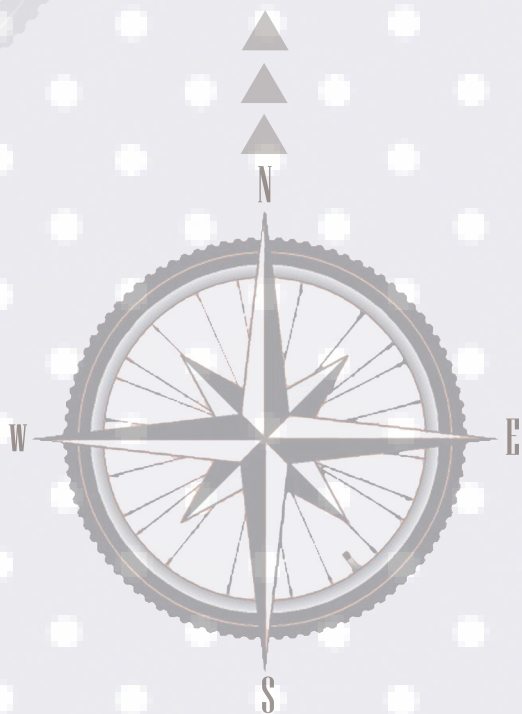
את המסע אפשר לעבור בשלושה מסלולים. המסלולים שונים זה מזה בדרגת הקושי ומוצגים בהדרגה מהקל לקשה ביותר.

הראשון 'מסלול הליכה' המיועד לכיתות ג'-ה', השני 'מסלול טיפוס' המיועד לכיתות ה'-ז' והאחרון 'מסלול אתגרי' המיועד לכיתות ז'-ט'.

בטרם נצא למסע יש לבחור בתחילה את דרגת הקושי המתאימה לחניכים. לאחר מכן, על מנת להיות מורה דרך, יש ללמוד את הדרך לעומק ואף לבחור שתיים מבין נצ. 2 4 בנוסף לנקודות הראשונה והאחרונה, שהן נקודות חובה.

כשהכול מוכן נצא אל המסע עם לב ושכל פתוחים ללמוד וללמד, להכיל ולקבל. שיהיה מסע טוב, משמעותי ומהנה.

מסלול טיפוס //

קבוצות נירים-נח"לים

פעולה 1 // נקודת תצפית

מטרת הפעולה: <<<

החניך יבין מהי ענווה וכיצד היא משרתת אותנו במצבים שונים.

מבנה הפעולה: <<<

1. היכרות עם המושג ענווה
2. ביטוייה של מידת הענווה בשטח
3. חשיבות הדין על ענווה

מהלך הפעולה: <<<

1. היכרות עם המושג ענווה

* הקדמה למדריך: בחלק א' של הפעולה אנחנו מנסים להעלות כל מיני אפשרויות לתפוס את המושג ענווה, בעוד שבמהלך הפעולה האמירה שלנו לגבי מהי ענווה מתגבשת. ענווה יכולה להתפרש באופנים שונים: הקטנת העצמי עד כדי דיכוי של ממש, הכרה ביתרונות ובחסרונות של עצמי, מידה שמונעת מהאדם להעריך את עצמו כראוי וכו'. החניכים יעלו בעצמם את האפשרויות האלה, ובהמשך נזקק את ההגדרה של ענווה שתשרת אותנו במערך כולו.

• עורכים סיעור מוחות בעזרת כדור. זורקים לכל אחד מהחניכים את הכדור ושואלים אותו: מהי ענווה בשבילך? מה מזכירה לך המילה ענווה? לגילים בוגרים יותר אפשר לעשות סבב. אם הפעולה מתקיימת ביום חול, כותבים על בריסטול גדול "ענווה", ועושים שמש - כל חניך אומר מה זה מזכיר לו וכותבים את הכול מסביב.

• מחלקים לכל חניך חמש סוכריות טובי או חמישה מטבעות שוקולד וכדומה, ומציגים מולם היגדים שונים על ענווה (נספח 1). בכל פעם מציגים היגד אחד, וכל חניך מניח לפניו את מספר הסוכריות שהוא מוכן לשלם בעבורו, מ 0 עד 5, בהתאמה לכמה שהוא מתחבר להיגד. מבקשים מחניך אחד או שניים להסביר למה הם בחרו כל כך הרבה או כל כך קצת סוכריות בשביל ההיגד הזה. לאחר מכן כל חניך לוקח בחזרה את הסוכריות שלו וממשיכים להיגד הבא, וכן הלאה (כדאי לבחור כמה מתוך שמונת ההיגדים).

2. ביטוייה של מידת הענווה בשטח

• מכינים מראש שני כתרים (נספח 2) שעל אחד כתוב "עניו" ועל השני כתוב "לא עניו" (אם הקבוצה גדולה אפשר להכין ארבעה כתרים, שניים מכל אחד). מבקשים מחניכים מתנדבים שיניחו את הכתרים על הראש וייכנסו לתפקיד בזמן שהקבוצה צריכה לעשות פירמידה אנושית. במשחק זה על חברי הקבוצה להסתדר באופן עצמאי בשלוש עד ארבע מדרגות, כאשר הכי למטה נמצאים שלושה או ארבעה ילדים (בישיבה על ארבע), ובכל מדרגה יש ילד אחד פחות. אפשר לשחק זאת שוב ולהחליף את המתנדבים שמניחים את הכתרים.

• דיון: ננסה לאפיין בעזרת המשחק והדיון את מידת הענווה ואת אי-הענווה. נצפה שמי שלראשו הכתר "עניו" לא יתנהג בצורה כוחנית ושתלטנית, אלא ישתלב במערך הכללי. שואלים את הקבוצה: האם המתנדבים עם הכתרים ביצעו כראוי את תפקידם? במה הם קלעו לתפקיד לדעתכם? (הענווים: לא השתלטו, היו שקטים. הלא ענווים: אמרו לכולם מה לעשות, חשבו שהכול מגיע להם וכו'). מה אתם הייתם עושים אחרת?

לאחר מכן שואלים את המתנדבים עצמם: איך זה הרגיש להיות עניו? ולהיות לא עניו? מה יותר קשה? מה ההבדל ביניהם?

• מבקשים מכל חניך להביא חפץ כלשהו שנמצא עליו או בסביבתו. מחלקים את החניכים לשתי קבוצות ומבקשים מקבוצה אחת לייצג באמצעות החפצים מהי ענווה, ומהקבוצה השנייה מהי אי-ענווה, על ידי סידור החפצים בצורה כלשהי במרחב.

פותחים שוב את המעגל ומסכמים סיכום ביניים: ראינו גם בפירמידה וגם בפעילות האחרונה שניסיון להתבלט ולהתעלות מעל החברה שלי בדרך כלל מבטא חוסר ענווה. גם מי שיש לו כישורים, יכול לתרום אותם לעזרת הקבוצה בלי להתנשא מעליה. ענווה היא בעצם לראות את עצמך כשווה בין שווים, ועם זאת להעריך את יתרונותיך כמות שהם (תשאלו: ואם יש לי יתרונות שלאחרים אין, איך אני יכול להיות שווה לכולם? אז גם לאחרים יש יתרונות שלי אין, וזה מה שמעמיד אותנו ביחד ולא בהיררכיה).

3. חשיבות הדיון על ענווה

• מספרים לחניכים סיפור (נספח 2) שאמנם אפשר לקחת אותו לכמה כיוונים, אך הוא נוגע גם בעניין שלנו.

מסבירים: אפשר לומר על אדם כמו בסיפור שיש בו ממד מסוים של ענווה. הוא אינו רואה את עצמו מעל הכול אלא כחלק מפאזל אנושי גדול. כשהדבר מגיע למבחן המציאות, הוא עושה מעשה אדיב ולא רגיל, אבל אם לא היה מסגל לעצמו את מידת הענווה, ככל הנראה בכלל לא היה חושב לעשות את זה! הוא רואה לפניו סיטואציה שבה מישו אחר יכול לצאת ברווח ומוותר על משהו שלו למען אותו אדם. זהו לא טוב לב סתמי, אלא טוב לב שנגזר מתוך התכונות הטובות שאותו אדם סיגל לעצמו.

• מבהירים לחניכים את ההגדרה של ענווה לענייננו: ענווה היא מידה שמאפשרת לנו למזער את עצמנו ולראות את הכלל, ואותנו כחלק ממנו ולא כמתבלטים מעליו.

במהלך הפעולה חווינו את ההבדל בין ההתנהגות שלנו כשאנחנו מתפקדים כענווים ובין ההתנהגות שלנו כשאנחנו לא ענווים. ענווה היא מידה שאנחנו מסגלים לעצמנו בראש - ברובד התיאורטי - אך היא לא נשאר שם. ברגע שאדם באמת תופס את עצמו כשווה בין שווים, מיד יש לזה השלכות התנהגותיות ברובד המעשי. מכאן החשיבות הרבה של הדיון על ענווה. כשנלמד מה הענווה מעניקה לנו, נוכל גם ליישם את זה בחיים ולהתנהג אחרת, טוב יותר, כלפי החברה שלנו.

ציוד:

- סוכריות טופי או מטבעות שוקולד (כמות: פי חמישה ממספר החניכים).

”הנה כלל הענווה הוא, היות האדם בלתי מחשיב עצמו משום טעם שיהיה, וזה הפך הגאווה ממש, והתולדות הנמשכות מזה תהייה ההפכיות של תולדות הגאווה”

(מסילת ישרים, פרק כ"ב)

הסבר: ענווה היא כשאדם לא מחשיב את עצמו יותר ממישהו, לא משנה מאיזו סיבה.

”ענווה היא תכונת נפש או רגש שבו האדם מחשיב עצמו כשווה בין שווים, ואינו מרגיש כחשוב ונישא מאחרים מכל סיבה שתהיה. מי שיודע את ערכו ומכיר בכישוריו היתרים, אך לא שם את עצמו במרכז, ולא מבקש לעצמו תהילה וכבוד מהעולם”.

(ויקיפדיה)

”הענווה היא הפרובילגיה של הלא מוצלחים”.

(יונסטון צ'רצ'יל)

הסבר: כשאדם אינו מוצלח במיוחד, משתלם לו להיות עניו - כי אין לו כמה להיות גאה. אז כשאתה לא מצליח תמיד, יש לך את האפשרות להיות עניו וכך להסתיר את כישלונך.

”סופר שסבור שיש לו לספר גדולות על עצמו הרי הוא מועל בשלחותו.
מי שנתן לו אלוקים בידו עט סופרים הרי הוא צריך לכתוב את מעשי
השם ונפלאותיו עם בני אדם”.

(וי' עג"ו)

הסבר: התפקיד של סופר הוא לא לכתוב על עצמו ועל מעלליו, אלא על הקב"ה ועל הטובה
שהוא גומל לבני האדם.

”וְכִאֲשֶׁר תִּנְצֵל מִן הַכַּעַס, תַּעֲלֶה עַל לִבְךָ מִדַּת הַעֲנוּת, וְהָיָא מִדַּת טוֹבָה
מִכָּל מִדּוֹת טוֹבוֹת”.

(איגרת הרמב"ם)

”מעודד ענוים ה', משפיל רשעים עדי ארץ”

(תהילים קמ"ו)

הסבר: גדולתו של ה' מתבטאת בכך שהוא מיטיב לענווים, וממל רעה לרשעים (שימו לב שכאן
”עניו” הוא ההפך מ”רשע”).

כל מי שנוסע ברכבת הודית
יודע עד כמה הן עמוסות.

יום אחד איבד נוסע שישב על
גג הקרון את אחד מסנדליו.
הסנדל נפל מרגלו ונחת
לצד המסילה. האיש חלץ
במהירות את הסנדל מרגלו
השנייה והשליך גם אותו מטה
אל המסילה, בטרם תחלוף
הרכבת.

נוסע שישב לידו התפלא
ושאל אותו על מעשיו.

"ממילא אין לי מה לעשות עם
סנדל אחד בלבד", ענה האיש,
"לי הוא כבר לא יביא תועלת,
אך אם ימצא מישהו את
הסנדל שנפל מרגלי, עדיף
שימצא זוג סנדלים".

(מיליון און איש)

"ענו - צנוע, שפל רוח, שאינו נאה".

(מיליון און איש)

"ענו - נדכח, עני, דל".

פעולה 2 // מדורת השבט

<<< מטרת הפעולה:

החניך יבין כי תקשורת בין-אישית, הקשבה, רגישות ותשומת לב לאחר הן פועל יוצא של מידת הענווה.

<<< מבנה הפעולה:

1. המחשת חשיבותה של רגישות
2. המחשבת חשיבותה של הקשבה
3. קישור בין רגישות והקשבה לענווה

<<< מהלך הפעולה:

1. המחשת חשיבותה של רגישות

• משחקים את משחק הקלפים "שקר": מחלקים לכל חניך 10 קלפים (אם זו קבוצה גדולה אפשר לחבר שתי חפיסות קלפים). בתחילת המשחק מעמידים קלף גלוי אחד במרכז השולחן. השחקן שהוגרל לשחק ראשון צריך להניח קלף הפוך, גדול או קטן באחד מהקלף הגלוי, ואפשר גם להניח יותר קלפים בעלי אותו ערך. לדוגמה: אם הקלף הגלוי הוא 2, אפשר להניח עד ארבעה קלפים שהם 3 או אס. עליו להכריז מהו ערך הקלף, ועל השחקן הבא בתור להניח קלף הפוך נוסף גדול או קטן באחד מהקלף שהניח הראשון.

כאשר אין לשחקן קלף בערך המתאים הוא יכול לקחת קלף מהקופה, או להניח קלף בערך אחר ולשקר בנוגע לערכו, או בנוגע לערכם של חלק מהקלפים שהניח. כאשר אחד מהשחקנים חושד כי השחקן שיקר והקלף שהניח אינו זהה בערכו למוצהר, הוא יכול לחשוף את הקלף כדי לברר את האמת ולומר בקול: "שקר!"

אם מתברר שאכן השחקן שיקר, על השקרן לקחת את כל הקלפים שהצטברו במרכז. במקרה שאכן הקלף זהה למה שהוצהר, על השחקן שחשף את הקלף לקחת אותם. שולפים קלף גלוי נוסף מהקופה, והמשחק נמשך מהשחקן הבא בתור.

כאשר לאחד השחקנים לא נותרו קלפים, הוא המנצח. אפשר להמשיך לשחק כדי לקבוע מי השחקן שיגיע למקום השני, וכן הלאה.

• מניחים לפני החניכים שני שלטים, על אחד כתוב "רגישות לחלב" ועל השני כתוב "רגישות לבני אדם" (נספח 1).

שואלים את החניכים: מה הקשר בין שני המושגים הללו? (בשניהם יש רגישות, בשניהם יש תגובה). מדוע בשניהם המילה רגישות מתאימה? מהי רגישות לחלב וכיצד היא מסייעת לנו להבין מהי רגישות לבני אדם?

- מניחים מול החניכים שלוש סיטואציות ומנסים לסדר לפי סדר עולה איזו התנהגות לדעתם משקפת רגישות רצויה ואיזו לא (נספח 2).

נראה שעם אותה סיטואציה יש כמה דרכי התמודדות. בכולן הייתה שימת לב לפרטים, אך לא בכולן הייתה רגישות - התגובה הנכונה לאותו מצב. הסדר יהיה כך (מהרגיש ביותר ויורד): ליה דיברה עם המורה, ליה דיברה עם טל, ליה דיברה עם החברות מהכיתה.

- מסכמים: במשחק היינו צריכים לשים לב לא רק לקלפים שלנו אלא גם לסוככים אותנו ולהבעות הפנים שלהם. עם זאת, לא תמיד בחרנו להגיב - אולי כי חששנו שאנחנו טועים ואולי כי פחדנו להפסיד.

אז מהי רגישות? רגישות לחלב היא באופן הפשוט ביותר תגובה של הגוף לחומר מסוים שאינו טוב לו. אם הגוף לא יגיב, הוא ייפגע. רגישות לבני אדם מחייבת בשלב הראשון תשומת לב לפרטים בסביבה שלנו, ובשלב השני היא מחייבת תגובה שלנו למה שקלטנו. כאשר קשישה נכנסת לאוטובוס, כולם שמים לב לכך שהיא קשישה, אבל רק בודדים יקומו וייתנו לה לשבת... את השלב הבא בהבנת הרגישות ראינו בסיטואציות: גם התגובה שלנו למצב יכולה להיות גרועה. אז שמנו לב והחלטנו להגיב, אבל רגישות דורשת גם שיקול דעת בשאלה כיצד נכון להגיב עכשיו.

2. המחשת חשיבותה של הקשבה

- מבקשים משני מתנדבים לספר לכולם על משהו שקרה להם לאחרונה. אומרים לחניכים מראש שאחר כך יהיה עליהם לחזור על פרטי הסיפור, והמתנדבים יספרו לקבוצה את הסיפורים פעמיים: בפעם הראשונה עליהם לספר את הסיפורים שלהם בו זמנית, ובפעם השנייה כל אחד מהמתנדבים יספר את הסיפור שלו בנפרד.

- אחרי הפעם הראשונה שואלים את המתנדבים: האם שמעתם את הסיפור של החניך השני? שואלים אם יש חניך כלשהו שיכול לחזור על פרטי הסיפור (ככל הנראה לא יהיה). מה הסיבה לכך? (שניהם דיברו ביחד, היה רעש, לא יכולנו להקשיב או להתרכז). איך הרגיש המספר כשהדבר קרה לו? הוא היה עצוב, מאוכזב, כועס, שמח? (מן הסתם יהיה קשה לחניכים לומר. כי במקרה כזה גם אם קולטים מילים, קשה לקלוט תחושות מהמספר).

אחרי הפעם השנייה שואלים את החניכים: מה שמעתם מהסיפורים הפעם? תוכלו לחזור על פרטים?

- מסכמים בקצרה: ראינו שהקשבה מחייבת תשומת לב מלאה למי שמדבר, וככל שיש פחות גורמים מסיחי דעת איכות ההקשבה עולה. כמו כן, הקשבה לא מתבטאת רק בכך שהמאזין יוכל לחזור אחר כך על פרטי הסיפור, אלא גם בכך שהוא מצליח לקרוא "בין השורות" מה הרגיש האדם שמספר לו את הסיפור.

3. קישור בין רגישות והקשבה לענווה

- משחקים את המשחק 21 שלוש פעמים: פעם אחת חניך מתנדב יעמוד על שולחן ויצטרך להתמסר עם כולם. בפעם השנייה מתנדב אחר ישכב על הרצפה ויתמסר עם כולם. בפעם השלישית משחקים רגיל: על החניכים למסור את הכדור זה לזה 21 מסירות בלי שייפול, ואם הוא נופל יש להתחיל מהתחלה.

- מסכמים: ראינו שרגישות היא תשומת לב לפרטים קטנים ותגובה אליהם. עוד ראינו שהקשבה דורשת את תשומת הלב שלנו, וכאשר שניים מדברים במקביל אי אפשר להקשיב לאיש מהם, כי זה סותר את כל העיקרון של הקשבה. אם אתה מנסה לגבור על מישהו אינך יכול להקשיב לו, להעניק לו תשומת לב ולסייע לו. בסוף חווינו במשחק את התחושה כאשר מישהו מתנשא מעל הקבוצה, או לחילופין מקטין את עצמו מאוד, וראינו שהוא לא נמצא בקו אחד עם כולם, ולכן קשה מאוד לשחק איתו. הנמשל לכך הוא הקשרים שלנו עם סביבתנו. אם מישהו מרגיש שהוא חלק מקבוצה אבל מעל כולם, הוא לא יכול להיות רגיש וקשוב, כי הוא קודם כול שומע ורואה את עצמו. רק כשאני תופס את עצמי כשווה בין שווים, אני יכול להתחיל להיות באמת חלק מהקבוצה שלי.

ציוד:

- חפיסת קלפים (או שתי חפיסות לקבוצה גדולה)
- כדור

רגישות לחלב

הרגישות לרנו אדם

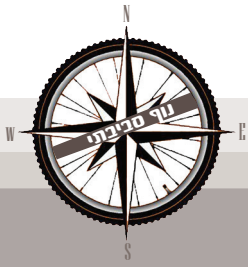
לירה וטל הן חברות לכיתה. בחודשים
האחרונים ליה שמחה לב שטל לא מביאה
ארחות לבית הספר, ולמעשה אינה
אונלת כלום כל היום. היא ידעה שהוריה
של טל אורבים אותה ודואגים לה, אך
לא ידעה מדוע טל בכל זאת מגיעה לבית
הספר בלי אונל.

כדי להביע את דאגתה, החליטה ליה לדבר עם טל ולשאול אותה מדוע אינה מביאה אוכל והאם יש דרך שבה תוכל לעזור לה. ליה התכוונה שטל תספר לה את הבעיה, וכך יוכלו להגיע לפתרון.

ליה החליטה לפנות למורה איילת, מחנכת הכיתה, ולספר לה על כך שטל לא אוכלת כלום במהלך היום. ליה קיוותה שהמורה תוכל לברר את שורש הבעיה בלי לפגוע בטל.

לילה הייתה חייבת לדבר על הנושא מכיוון שהוא כל כך הסעיר אותה. יום אחד באו אליה אחרי הצהריים כמה חברות הביתה, והיא סיפרה להן על טל. למחרת הן סיפרו לחברותיהן, ועד סוף השבוע כל הכיתה ידעה.

פעולה 3 // נוף סביבתי

<<< מטרת הפעולה:

החניך יבין מהו ונדליזם ומה הקשר בין פוגענות זו ובין מידת הענווה.

<<< מבנה הפעולה:

1. חשיפה למושג ונדליזם
2. מה בין ונדליזם לענווה
3. כיצד נימנע מוונדליזם?

<<< מהלך הפעולה:

1. חשיפה למושג ונדליזם

- מחלקים את החניכים לזוגות או לשלושות. מבקשים מכל זוג או שלשה לחפש סימן להשחתה בסניף או באזור, ואת הסיבות האפשריות להשחתה הזאת (אפשר להסביר להם יותר בפירוט מה לחפש: משהו שרואים שהוא נהרס ביד מכוונת - ששברו אותו, צבעו אותו, עיקמו אותו וכו'. זה יכול להיות על קיר או על חפץ). לאחר שכולם חזרו מבקשים מכל קבוצה לספר מה הם ראו ולמה זה קרה.
- שואלים את החניכים: מהי השחתה? (כשהורסים חפץ, כשפוגעים בסביבה, וכו'). למה אנשים עושים את זה? (עצבים, תסכול, שעמום, סתם ככה בשביל הכיף...).
- מניחים לפני החניכים שלוש כתבות על אלימות מהשנה האחרונה (נספח 1) ומנהלים דיון: למה לדעתכם האנשים בכתבות עשו את מה שעשו? מה ההבדל בין אלימות להשחתה (זה כלפי בני אדם וזה כלפי חפצים)? מה יותר גרוע לדעתכם?
- שאלה: אם זרקתי על מישהו ספר והוא לא פגע (ולצורך העניין הוא לא שם לב שניסיתי לפגוע בו), האם זה חמור כמו האלימות שמובאת בכתבות? (לא, כי אף אחד לא נפגע). אז אם מותר לעשות הכול כל עוד אף אדם לא נפגע, למה תמיד אומרים לנו לא להשחית? מה רע בזה?! הרי אף אחד לא נפגע... (כי הורסים חפצים, מוציאים אותם מכלל שימוש, מבזבזים חומרים יקרים וכו').
- מסכמים: הבעיה בהשחתה היא לא רק הרס של חפצים וקלקול שלהם, אלא הפגיעה בעצמנו ובתפיסה של עצמנו ביחס לסביבה. מה זאת אומרת? המשותף בין השחתה לאלימות הוא שבשניהם מי שעושה את המעשה פוגע בסביבתו מתוך מחשבה (לא בהכרח מודעת) שהוא נמצא בנקודת שליטה, ושהעליונות שלו על הסביבה - על אנשים או על חפצים - מאפשרת לו לפגוע בה ככה. אז נכון, באלימות בני אדם ממש נפגעים ואילו בהשחתה לא תמיד, אבל המעשים האלה נובעים מאותו מקום. הסיבות יכולות להיות רבות, אך המניע האמיתי למעשים אלו הוא נקודת השליטה המדומה של אותם אנשים.

2. מה בין ונדליזם לענווה

- מחלקים לכל אחד מהחניכים דף לבן ולאחר מכן מקריאים להם סיפור לאט ובנחת (נספח 2). נצפה שחלק מהחניכים יתעסקו עם הדף - יקפלו, יקטטו וכדומה - וחלק לא. גם אם אף חניך לא נגע בדף אפשר להגיע למסקנה הסופית.
 - שואלים את החניכים מי התלבט האם לגעת בדף או לא, ומה הייתה ההתלבטות שלו? (מצד אחד המדריך הניח לידנו את הדפים, מצד שני הוא לא הרשה לנו לגעת בהם).
כעת נתחבר למידת הענווה.
 - מסבירים: ראינו בפעולות הקודמות שענווה מאפשרת לנו לחיות כחלק הסביבה שלנו ולא מעליה. וכמו שזה בא לידי ביטוי באנשים, זה בא לידי ביטוי גם בחפצים דוממים. ונדליזם מבטא עליונות שלנו מעל הסביבה, וענווה מבטאת מכלול והרמוניה. לכן, כשאנחנו מסגלים לעצמנו את מידת הענווה, אנחנו בהכרח מתנערים מאותה נטייה כמעט-טבעית של כולנו לשלוח יד לכל מה שמסביבנו ולהתערב בקיום שלו.
- חשוב להבהיר לחניכים שמה שהם עשו עם הדפים אינו אומר שהם ונדליסטים, אלא שזו נטייה טבעית של כולנו, ושהדבר היה רק לשם המחשה של הקשר בין זה ובין ענווה.

3. כיצד נימנע מוונדליזם?

- משחקי תפקידים: מציגים בפני החניכים סיטואציה (נספח 3), ומבקשים משני מתנדבים שיציגו את המשך הסיטואציה מהנקודה שבה היא עוצרת. אפשר להסביר למתנדבים בצד את הסיטואציה בעל פה, ולאחר מכן לחלק ביניהם את התפקידים (יש שתי סיטואציות, אז אפשר לחזור על המתודה פעמיים ולבקש בכל פעם שני מתנדבים שונים).
- * הערה למדריך: בסיטואציה עם האוטובוס סביר להניח שהחניך יעיר לחברו על מעשיו, יספר לנהג או יתעלם. בסיטואציה השנייה סביר שהחניכים יציגו שהמדריך מעיר לחניך ואז החניך מתחיל לנקות או להתווכח איתו, או שיתעלם ממנו וכו'.
- שואלים את החניכים לגבי כל אחת מהסיטואציות: מה אתם הייתם עושים? מה אפשר היה לעשות אחרת על מנת לשנות את סוף הסיפור? אם החבר או החניך קיבל את הביקורת, כיצד אפשר להמשיך משם ולתקן את הנעשה?
- מסכמים: במהלך הפעולה ראינו שוונדליזם הוא ביטוי של אלימות כלפי הסביבה, שבמידה רבה ממחיש לנו מהו חוסר ענווה. אדם עניו מסוגל לחיות עם סביבתו בשלום, בלי לפגוע בה ולהחסיר ממנה. הוא רק שואף להיות חלק בלתי נפרד ממנה ולהשתלב בה. לעתים אנחנו מאוד נמשכים לעשות מעשי ונדליזם, בלי לחשוב יותר מדי, אבל רגע לפני שזה קורה עלינו לעצור ולשאול את עצמנו: האם אנחנו שולטים בסביבה שלנו? האם החפץ שאני רוצה להשחית שייך לי? אם נרצה באמת למגר את הנטייה הזאת מתוכנו, עלינו להפנים את מהותה של הענווה ולסגל אותה לעצמנו.

ציוד:

- דפים לבנים כמניין החניכים

מכות בביה"ס: תלמיד כיתה ז' הוכה בראשו ואושפז

חמישה תלמידים תקפו את הנער וזה אושפז בבית החולים. המשטרה צפויה לחקור את התוקפים. תלמידי בית הספר במטה יהודה יגיעו מחר לבושים שחור במחאה, וישתתפו בפעילות נגד אלימות

שחר חי, נועם (דבול) דביר ומיכל מרגלית | ✉ פורסם: 11.03.15, 20:02

Recommend 22

ראשל"צ: נער הותקף כי "הרעיש בסרט"

כמה צעירים בסינמה סיטי בעיר איימו על הנער "חכה בחוץ", ולאחר מכן תקפו אותו באגרופים. הוא נזקק לאשפוז ובהמשך עצרה המשטרה חשוד מרכזי במעשה (17) עת בילה באילת

אלי סניור | ✉ פורסם: 11.08.15, 10:37

Recommend 115

אישום: רוכבי קטנוע שדדו קשישות וילדים

לאחר ששתי קשישות מפתח תקווה התלוננו כי נצמדו אליהם נערים על קטנוע ושדדו את תיקיהן, התלוננה על שוד דומה גם תושבת רמת גן, שממנה נשדדו אלפי שקלים ודולרים במזומן. החקירה העלתה שגם שני ילדים נפלו קורבן לכנופייה, ששדדה את אופניהם

רענן בן צור | ✉ פורסם: 13.08.15, 20:28

Recommend 6

מעשה הצרעה, העכביש ודוד המלך

יום אחד יושב דוד המלך בגנו, והנה הוא רואה צרעה עוקצת עכביש. הוא מתפלא מאוד מכל העניין הזה, ובא אל הקדוש ברוך הוא ומביע בפניו תמיהה: "מה קורה פה, בשביל מה צריך את כל היצורים המוזרים האלה שבראת בעולמך? הצרעה שאין ממנה דבש, והעכביש שכל הזמן אורג ואין ממנו בגד, ממש מיותר".

עונה לו הקדוש ברוך הוא: "דוד, אתה מלעיג על בריותי. תבוא שעה ותצטרך להן". מה שנקרא בימינו, "חכה חכה, יבוא יום ולא תצחק כל כך", או "צוחק מי שצוחק אחרון".

ואכן, הגיעו ימים קשים במערכת היחסים של דוד עם שאול, ושאל מחפש אותו כדי לפגוע בו. מערכת היחסים ביניהם נעה בין אהבה לקנאה, וכאשר שרים "הכה שאול באלפיו ודוד ברכותיו" מבין דוד שמצבו ככי רע ומוטב לו לברוח משאול.

שאול אכן מחפש אותו ורוצה לפגוע בו. בצר לו, על מנת להציל את נפשו, מתחבא דוד במערה שנקרית בדרכו. ואז שולח הקדוש ברוך הוא עכביש שהתחיל לטוות קורי עכביש על פתח המערה.

והנה מגיע שאול למערה כדי לחפש את דוד, אולם כשהוא מבחין בקורי העכביש הוא מגיע למסקנה ההגיונית היחידה שאיש לא נכנס למערה, שהרי אם היה נכנס, אין ספק שהיה קורע את קורי העכביש.

שאול מתרחק מן המקום וממשיך בחיפושיו, וחיוו של דוד ניצלו בזכות העכביש. אכן, נס שמקפל בתוכו גם הצלת חיים וגם תשובה ניצחת לפקפוקיו של דוד בדבר התועלת או חוסר התועלת של מעשה הבריאה.

מאוחר יותר, מסכן שוב דוד את חייו וחודר למאהלו של שאול המלך השוכב באוהל. בפתח האוהל ישן אבנר, שר צבאו של שאול, כאשר ראשו בפתח האוהל ורגליו זקופות בפתח השני. בזהירות רבה נכנס דוד ומצליח לגנוב את צפחת המים, על מנת להוכיח לשאול שהצליח להגיע אליו מבלי לפגוע בו, זאת כדי להפיג את חששותיו.

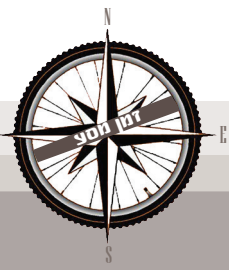
עכשיו דוד מתחיל לצאת בזהירות מן האוהל, וכשהוא עובר ליד אבנר, הלה פושט את רגליו שהם כשני עמודים על דוד. אז פונה דוד בצר לו אל הקדוש ברוך הוא בתחינה: "אלי, אלי, למה עזבתני?". עשה לו הקדוש ברוך הוא נס ושלח לו צרעה שעקצה את רגליו של אבנר וזקפן - ויצא דוד. באותה שעה הבין דוד את המסר ואמר: "ריבונו של עולם, מי יעשה כגבורותיך... שכל מעשיך נאים".

את המסר כולנו מבינים: יש משמעות, היגיון ותועלת במחזור החיים ובעונות השנה, ולכל יצור שהוא יש ערך ותפקיד, גם אם זה לא מובן לנו. כי בינינו לבין עצמנו, הנסתר בתחום הזה הוא עצום, וייקח לנו זמן רב להבין את משמעות הדברים לעומק.

אתה יושב בסניף ומחכה
לאביה המדריך שילווה
אותך. על השולחן יש
כמה צלחות חד פעמיות
שנשארו מהפעולה של
נטעים, שמתחשק לך
לקרוע ולפזר. הסניף
ממילא הפוך ומלא
בצבע, אז מה זה משנה
עוד קצת לכלוך... ואז
מגיע אביה. מה הוא
אומר? מה אתה משיב?

אתה עולה לאוטובוס
ורואה שמאחור יושב
חברך הטוב חיים.
אתה מתיישב ליד
חיים ורואה שהוא
ממש מתרכז בכתיבתו
שמוואת שנת הולדתו
על הגב של אחד
הכיסאות. מה אתה
עושה?

פעולה 4 // זמן מסע

<<< מטרת הפעולה:

החניכים יפנימו את היותם חלק מרצף היסטורי, ויתבוננו על קיומם ברצף מתוך ענווה.

<<< מבנה הפעולה:

1. חשיפה לציר הזמן של העם היהודי
2. כיצד ניראה בעתיד?
3. הקשר בין ענווה ובין תפיסת הזמן של עצמנו

<<< מהלך הפעולה:

1. חשיפה לציר הזמן של העם היהודי

- מניחים לפני החניכים ציר זמן ומחלקים להם נקודות ציון בהיסטוריה של עם ישראל (נספח 1). המשימה שלהם תהיה לסדר אותן לפי סדר כרונולוגי על ציר הזמן.
- לוקחים שני חניכים מתנדבים, ולכל אחד נותנים כרטיסיות עם מילים (נספח 2). המתנדבים יציגו סיטואציה כלשהי מימים עברו (נספח 3), ותוך כדי שהם מציגים יהיה עליהם לפתוח את הכרטיסיות, להראות לקבוצה ולשלב את המילים שכתובות בהן במשפט שהם אומרים. (למשל, אם בכרטיסיה כתובה המילה "אבא", על החניך להכניס אותה במשפט שהוא אומר: "בדיוק כשהלכתי אל ההרים ראיתי שאחד הגמלים הוא - - - אבא שלי"). כל אחד משני החניכים יקבל שמונה מילים. המתנדבים הבאים ישתמשו באותן מילים, לאחר שנערבב אותן. המטרה של המתודה הזאת היא שהחניך יחוש את העבר ויפגש במידה מסוימת עם היומיום של האנשים שהם אבות אבותינו, על קצה המזלג כמובן. כדי להעצים את החוויה אפשר להביא אביזרים כמו מטפחות ובדים שאפשר לקשור על הראש.

2. כיצד ניראה בעתיד?

- מספרים לחניכים סיפור על ארכיאולוג עתידי שחקר ממצאים מהתקופה שלנו (נספח 4).
- שואלים את החניכים:
 - מה לדעתכם ישתנה בעוד אלף שנה? (הכול יהיה משוכלל יותר, מהיר יותר, משודרג וכו')
 - כיצד פרופ' מאיר וחבריו רואים אותנו? מה הם חושבים עלינו ועל המנהגים שלנו? (מוזרים, מיושנים וכו')
 - כיצד אנחנו מסתכלים על מנהגים של אנשים שקדמו לנו באלף שנה? (כנ"ל)
 - אם אנחנו רואים את אנשי העבר כמו שאנשי העתיד רואים אותנו, מה זה אומר לגבינו? (שאנחנו לא שונים משום דור. תמיד המאוחר יותר נראה המשודרג והמשוכלל ביותר)

3. הקשר בין ענווה ובין תפיסת הזמן של עצמנו

- מחלקים לחניכים את המשפט של יגאל אלון (נספח 5).
 - שואלים את החניכים: למה לדעתכם ידיעת העבר משפיעה עלינו היום? (אנחנו לומדים מהעבר, כך אנחנו יודעים מאין באנו וכו')
 - מסכמים: ידיעת העבר לא רק מלמדת אותנו מה לעשות ומה לא, אלא משפיעה ישירות על מידת הענווה שלנו. אם אנחנו מבינים שאנחנו נקודה על הרצף, אנחנו לא רואים את עצמנו כעליונים אלא כחרוז אחד בשרשרת הדורות. הסתכלות כזו משדרגת ומשפרת את מידת הענווה שלנו.
- אם בפעולות האחרות דיברנו על מידת הענווה וכיצד היא מקדמת אותנו, בפעולה הזאת ראינו איזו נקודת מבט על החיים תקדם את מידת הענווה שלנו.

נספח 1

אברהם אבינו עוזב את בית אביו והולך לארץ כנען.	אנשי דור הפלגה בונים את מגדל בבל.
בניו של יעקב יורדים למצרים בגלל הרעב.	נח בונה תיבה גדולה שתכיל את כל בעלי החיים.

<p>עזרא ונחמיה בונים את בית המקדש השני.</p>	<p>יהושע מנהיג את הכניסה לארץ וההתנחלות בה.</p>
<p>יהודה המכבי משחרר את בית המקדש מהשלטון היווני ומטהר אותו.</p>	<p>דוד קונה את השטח שעליו ייבנה בית המקדש.</p>
<p>משפחת כוהנים מבכה את חורבן בית המקדש השני לאחר ניצחון הרומאים במרד הגדול.</p>	<p>עשרת השבטים גולים לאשור.</p>
<p>העליות הראשונות מאירופה ומארצות המזרח מתחילות להגיע ארצה ולעבוד את אדמת ארץ ישראל.</p>	<p>אנשי ירושלים נופלים בשבי הבבלי ובית המקדש הראשון נחרב.</p>

דוד בן גוריון מכריז על
הקמת מדינה יהודית
בארץ ישראל.

נספח 2

גויאבה

**עצים
למדורה**

לוח שנה

פרה

בארבי

**גרסת
אנדרואיד**

<p>מיץ אשכוליות</p>	<p>לחיים</p>
<p>כבל USB</p>	<p>כפכפים</p>

פטיש

גונת

**ספריי
שלג**

**קוראת
בקלפים**

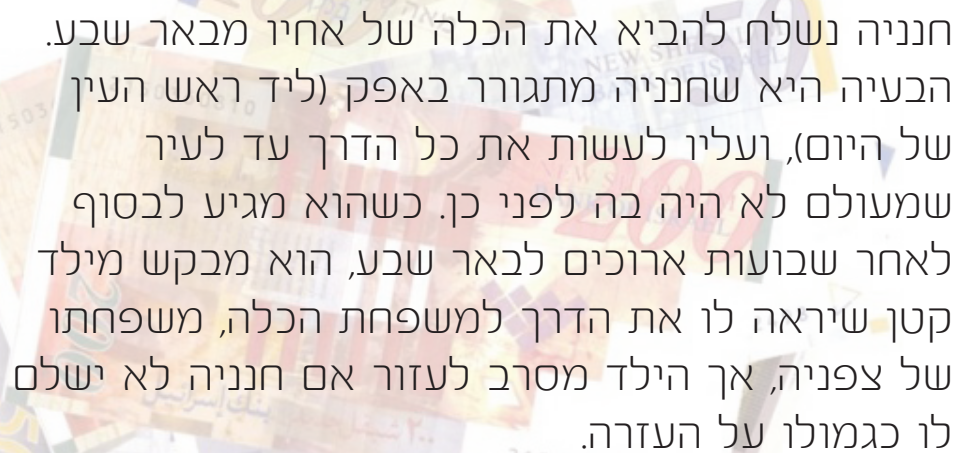
**חולצת
תנועה**

**שרוך
ורוד**

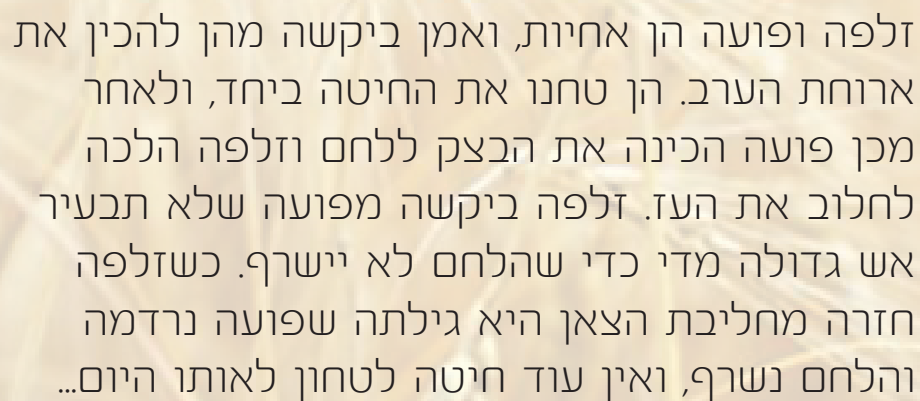
נספח 3

יאשיהו הקטן הניח כלי חימר עם חול על שפת הבאר וניסה לקלוע אבנים לתוכו. בטעות אחת האבנים הפילה את הכלי לתוך הבאר וכל המים הזדהמו מהחול ומהלכלוך. כשאמו של יאשיהו גילתה זאת...

חנניה נשלח להביא את הכלה של אחיו מבאר שבע. הבעיה היא שחנניה מתגורר באפק (ליד ראש העין של היום), ועליו לעשות את כל הדרך עד לעיר שמעולם לא היה בה לפני כן. כשהוא מגיע לבסוף לאחר שבועות ארוכים לבאר שבע, הוא מבקש מילד קטן שיראה לו את הדרך למשפחת הכלה, משפחתו של צפניה, אך הילד מסרב לעזור אם חנניה לא ישלם לו כגמולו על העזרה.

זלפה ופועה הן אחיות, ואמן ביקשה מהן להכין את ארוחת הערב. הן טחנו את החיטה ביחד, ולאחר מכן פועה הכינה את הבצק ללחם וזלפה הלכה לחלוב את העז. זלפה ביקשה מפועה שלא תבעיר אש גדולה מדי כדי שהלחם לא ישרף. כשזלפה חזרה מחליבת הצאן היא גילתה שפועה נרדמה והלחם נשרף, ואין עוד חיטה לטחון לאותו היום...

שמדובר במשחק שהיה מאוד נפוץ ואהוד באותה תקופה ומכונה "באולינג".

בתמונות נוספות נראה הילד כשהוא חוגג את יום הולדתו בחדר מלא ילדים ישובים לשולחנות. בקדמת החדר היה לוח לבן עם כיתובים וציורים שונים. הלוח, שלא היה מחובר לחשמל או למחשב מכל סוג שהוא, הצביע על כך שהילד חי בראשית שנות ה-2000.

עם זאת, מה שמשך את תשומת לב החוקרים היה ארון ובתוכו חפצים דומים אך בגדלים שונים, שהם זיהו אותם כספרים. החוקרים הכירו היטב את הממצא הזה, שהיה מאוד נפוץ במשך מאות שנים, אך במאות האחרונות הפסיקו לייצר אותו כמעט לגמרי.

לבסוף הגיעו לקובץ מעניין במיוחד. היה זה סרטון שתיעד את הילד בחגיגות חודש ארגון. בסרטון אפשר היה לראות מכשירים חשמליים שונים ששימשו את בני התקופה אך לא היו מוכרים לחוקרים. אחד המכשירים נראה כמו מחשב, אך הוא היה גדול ומסורבל מאוד. נוסף לכך, מרבית ההורים אחזו בידיהם מכשירים מלבניים בגדלים שונים, שככל הנראה שימשו כטלפונים, ובאמצעותם צילמו את ילדיהם רוקדים. גם את המצגת שתיארה את הפעילות במהלך החודש הקרינו על בד לבן, במקום שהסרט יוקרן בחלל האוויר, בשיטות מתקדמות יותר.

כל המציאות שנשקפה מהסרטון הייתה שונה לחלוטין מזו שהכירו פרופ' מאיר וחבורתו מהתקופה שבה הם חיים.

פרופסור מאיר הוא ארכיאולוג נחשב ביותר בתחומו. רק בשנה שעברה, שנת 2014, הוא זכה בפרס על ממצאים שגילה בשרידי בניין מגורים שנהרס כאלף שנים קודם לכן. הכול התחיל כאשר הגיע לאזור עם צוות החופרים שלו ועם כל ציוד החפירות המשוכלל, ונדהם מכך שהוא הראשון שניסה לחקור את המקום.

פרופ' מאיר וצוותו חפרו זמן רב ולא מצאו כלום. לאחר שבועות רבים נמצא דיסק-און-קי בצבע כסוף, עם מחזיק מפתחות של מה שנראה כמו כדורגל קטן. הדיסק-און-קי היה נראה עקום קצת ומלא בלכלוך ואבק, ונראה שאי אפשר היה לחלץ את המידע שבתוכו. אף על פי כן, לקחו את הממצא היחיד למעבדה ואנשי המחשבים הצליחו בסופו של דבר להעלות את כל הקבצים על המחשב ולצפות בהם.

התגליות היו מרעישות. היו שם תמונות רבות של ילד בן 11 בערך, עם משפחתו וחבריו, ככל הנראה. במרבית התמונות הוא לבש בגדים בצבעים משונים מאוד: כחול, ירוק, אפור וגם צבע כחלחל משופשף. החוקרים שיערו שמדובר ב"ג'ינס", האופייני למאה העשרים ואחת. גם צבע שערו היה משונה - שחור, לעומת הצבעים הזוהרים שמקובלים כיום.

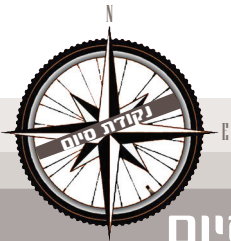
הילד צולם רבות באתר שלא היה מוכר לחוקרים כלל: הוא החזיק בידו כדור גדול, והשליך אותו לעבר ערימת בקבוקים עומדים. מעל הבקבוקים היה מסך מיושן ביותר שככל הנראה הראה את הניקוד, אף על פי שהחוקרים התקשו להבין כיצד חושבו הנקודות. חלק מהחוקרים שיערו

**"עם שאינו
יודע את עברו,
ההווה שלו דל
ועתידו לוט
בערפל".**

(יגאל אלון)

<<< מטרת הפעולה:

החניך יבין את הקשר בין ענווה ויראת שמים, וכיצד אפשר ליישם מידה זו בחיי היומיום שלנו.

<<< מבנה הפעולה:

1. היכרות עם המונח היררכיה
2. מה בין היררכיה ליראת שמים
3. יישום בשטח - חוזה קבוצתי וסיכום

<<< מהלך הפעולה:

1. היכרות עם המונח היררכיה

- מחלקים את החניכים לשלוש קבוצות. כל קבוצה תקבל כמה כרטיסיות (נספח 1) שעל כל אחת כתוב בעל תפקיד סמכותי כלשהו, ודף עם ציור של שלוש מדרגות (נספח 2). כל קבוצה תניח את הכרטיסיות על הדף בזו אחר זו בצורת מדרגות, לפי רמת הסמכות של בעל התפקיד ביחס אליו (החניך), או במילים אחרות: למי אני הכי מקשיב? לדוגמה: שר החינוך במדרגה העליונה, מנהל בית הספר במדרגה האמצעית, מורה במדרגה התחתונה.
- לאחר מכן פותחים את המעגל כך שכולם יראו את הכרטיסיות של כולם.

שואלים את החניכים: מדוע סידרתם כפי שסידרתם? מדוע לא אחרת? (סביר להניח שיתקשו להסביר). האם תוכלו לחשוב על מסגרת (מלבד משפחה, סניף, בית ספר) שבה אין חלוקת תפקידים כזאת?

- מסכמים: לחלוקת התפקידים הזאת קוראים היררכיה, או בעברית מדרג, מלשון מדרגות. היררכיה היא מערכת של דירוג שיש בה שלבים עליונים ותחתונים, ויש לכך השלכות. למשל, מישהו בשלב העליון יכול לומר בדרך כלל למישהו בשלב התחתון מה לעשות ומה לא. כמעט בכל מערכת בחיים שלנו יש מדרג כזה, וזה מאד טבעי לנו. אנחנו יודעים שקודם מקשיבים להורים ואחר כך לאחים וכן הלאה.

2. מה בין היררכיה ליראת שמים

שלב זה מתבסס על החלק הראשון, לכן יש להשאיר את המדרגות מול החניכים.

- בשלב הראשון מניחים לפני החניכים שלושה כתרים בשלושה גדלים (נספח 3), ושואלים אותם לגבי כל אחד מהדירוגים - מי יקבל את הכתר הקטן, הבינוני והגדול? (סביר שהכתר הגדול ימוקם במדרגה העליונה, הבינוני באמצעית והקטן בתחתונה).

בשלב השני מניחים לפני החניכים כרזה שכתוב עליה "מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא"

(נספח 4). כעת שואלים את החניכים איזה מהכתרים לדעתם ראוי להניח מעל הכרזה הזאת? מדוע? (סביר שהחניכים יענו שאת הכתר הגדול, כי הקב"ה הוא מלך של כל המלכים).

- מניחים לפני החניכים כרטיסיות עם כל מיני משפטים שמייצגים יראת שמים או אי יראת שמים (נספח 5). כמו כן מניחים שתי כרזות, על אחת כתוב "ירא שמים" ועל השנייה כתוב "לא ירא שמים" (נספח 6), ומבקשים מהחניכים לסווג את הכרטיסיות לכל אחת מהכרזות (אם זו קבוצה גדולה נותנים לכל חניך כרטיסייה וכל אחד מניח במקום הראוי לדעתו).

- מסכמים: ראינו שההיררכיה גוררת גם התייחסות שלנו ברובד המעשי: מנהל בית הספר קיבל כתר גדול יותר מזה של המורה, כי אנחנו מחויבים להקשיב לו אפילו עוד יותר מאשר למורה. הקב"ה קיבל מאיתנו את הכתר הגדול ביותר כי הוא מלך מלכי המלכים, כלומר, מלך שכל המלכים (שליטים, ראשי ממשלות, שרים וכו') כפופים לו. אם כך, ברור שגם אנחנו כפופים לו ומחויבים ללכת בדרכו. זו יראת השמים: ההכרה בעליונותו של הקב"ה ובכך שעלינו לציית לחוקיו.

יראת שמים היא חלק בלתי נפרד ממידת הענווה. ברגע שאדם מכיר בכך שיש מעליו בורא, שהעניק לו את חייו ואת כל מה שיש לו, הוא ממילא הופך להיות אדם עניו יותר.

3. יישום בשטח - חוזה קבוצתי וסיכום

- בניית חוזה: מניחים חבילת שוקולד במרכז המעגל, ועוזבים את הקבוצה לכמה דקות. ייתכן שהחניכים יאכלו את השוקולד וייתכן שלא, זה משרת את המתודה בכל מקרה.

לאחר מכן שואלים את החניכים: למה אכלתם/לא אכלתם? האם הייתם בטוחים שאתם נוהגים כראוי? מדוע? (לא, כי לא היינו בטוחים למה המדריך התכוון). מה היה צריך לקרות על מנת שלא יהיו לכם ספקות? כיצד ניתן למנוע אותם? (המדריך היה אומר לנו מה לעשות).

- מסכמים: חוזה קבוצתי הוא בעצם מערכת של כללים שהקבוצה בונה לעצמה.

למה חשוב לבנות חוזה? על מנת שתהיה איזושהי מערכת חוקים שכל הקבוצה יודעת, מקבלת ובוחרת לנהוג על פיה. באופן כזה נמנעים הספקות וכולם יודעים מה מצופה מהם לעשות, בהתאם לחוזה הקבוצתי.

- בניית חוזה (החלק הזה לא יכול להיעשות בשבת, אז אפשר לשמור אותו למוצאי שבת, כי הוא לא ארוך): מזכירים לחניכים בקצרה על מה דיברנו בהקשר של ענווה (יראת שמים, רגישות לאחר, השחתה וכו'), ומבקשים מכל אחד מהם לתרום מרכיב אחד לחוזה. כלומר, משהו שכל הקבוצה תיקח על עצמה לעשות מעכשיו בנוגע לענווה.

מומלץ אפילו לחלק את החניכים לזוגות או לשלוש, ולבקש מהם שיחשבו ביחד על כלל. לאחר מכן חוזרים לפורום הכללי וכותבים את הכול על בריסטול גדול.

חשוב להשאיר בסוף מקום לחתימות של החניכים או לטביעת אצבע בגואש. אם החניכים לא אכלו את השוקולד, אפשר לחלק לכל חניך שחתם קוביית שוקולד.

ציוד:

- בריסטול גדול
- טוש ארטליין
- גואש לטביעת אצבע (לא חובה)
- חבילת שוקולד

שר החינוך

מנהל בית
הספר

מורה

אשכול ב':

אבא ואמא

אחותי הגדולה

סבא וסבתא

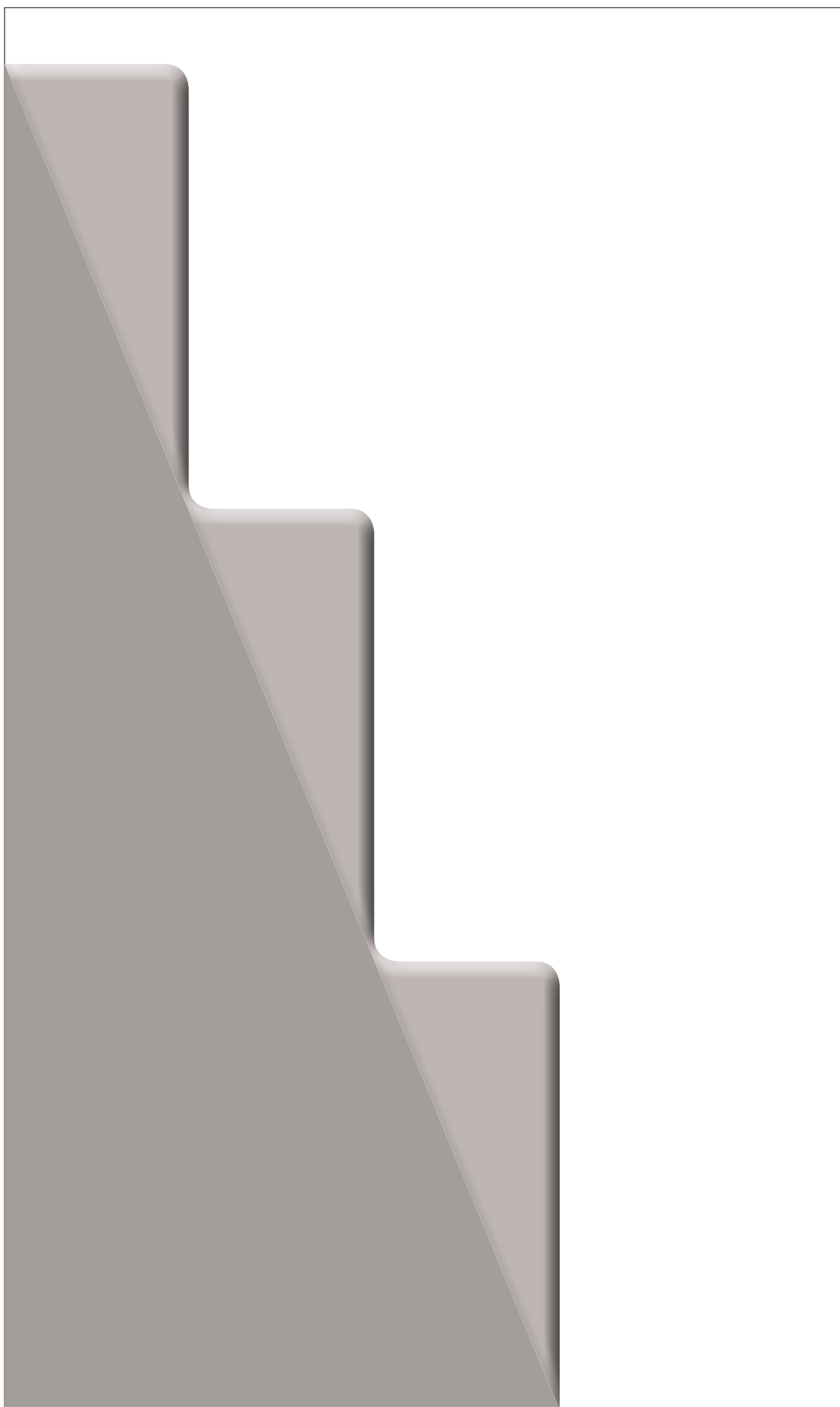
אשכול ג':

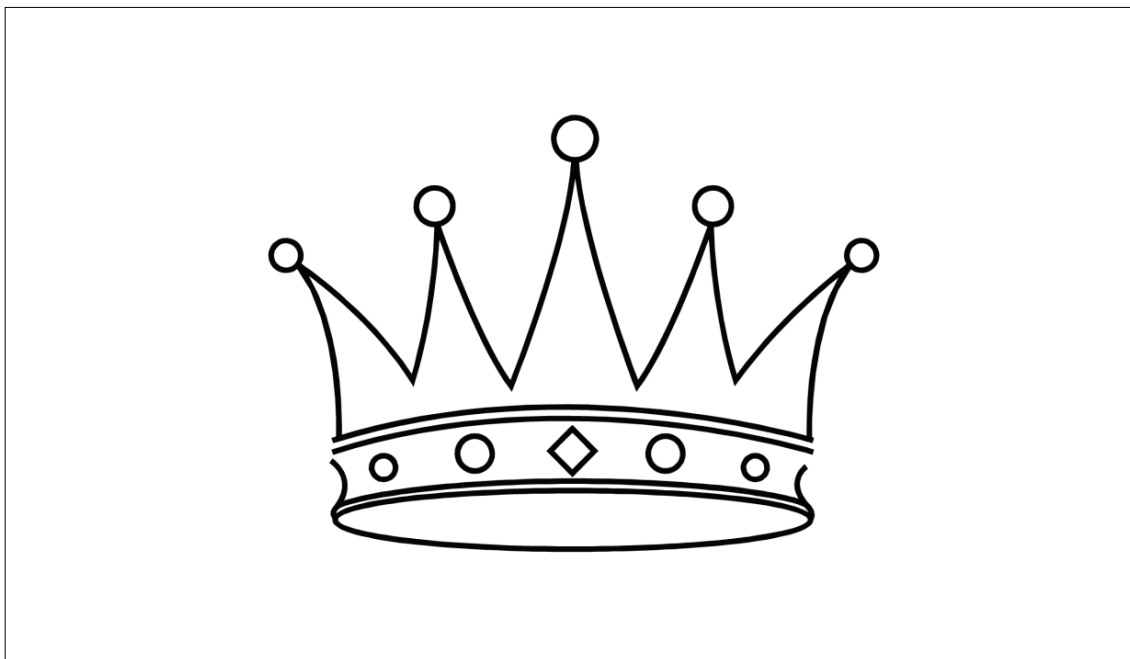
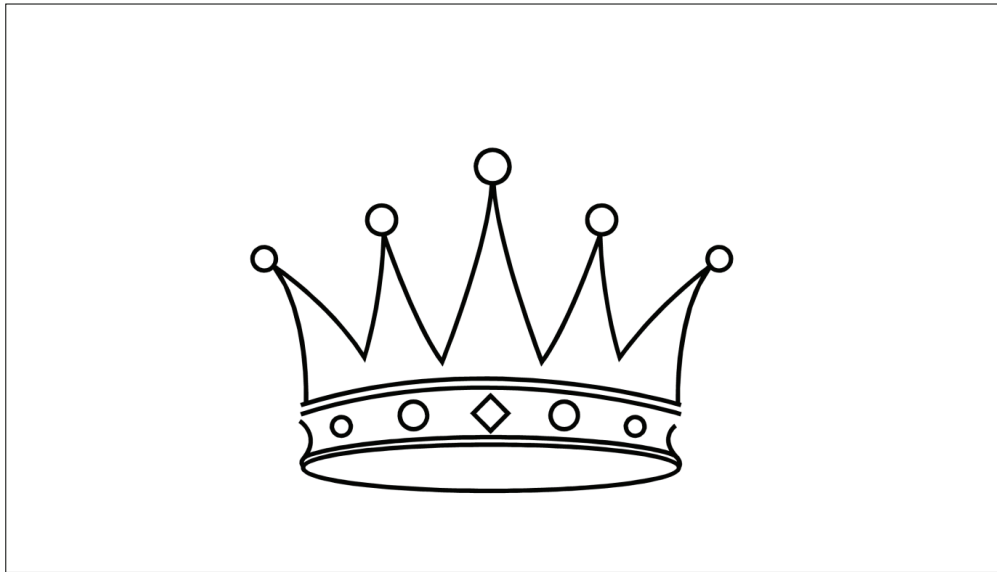
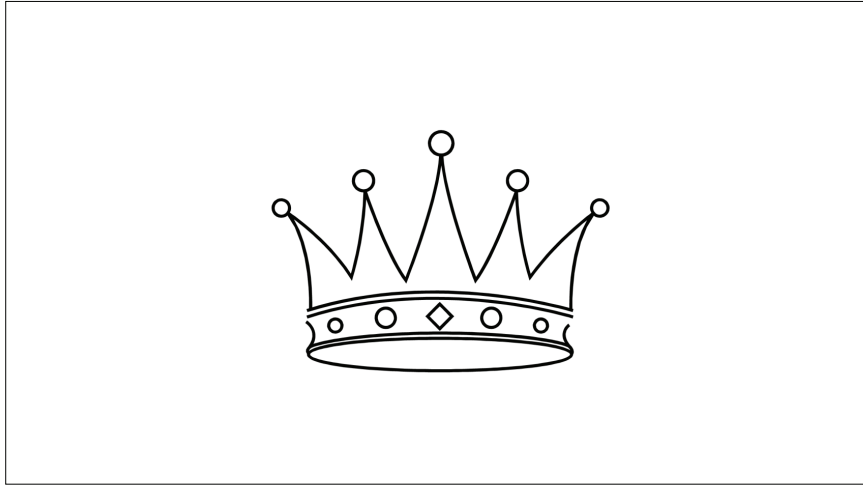
רכז אזור

מרכזת הסניף

המדריך שלי

מלך מלךי המלכים הקדנע ברנדן הזנא

התורה
לא
משפיעה
על דרך
החיים
שלי

עליי ללכת
לפי חוקי
התורה
וההלכה

העובדה
שה'
ברא את
העולם לא
מחייבת
אותי
לציית
לדברו

ה' ברא
את העולם
ולכן אני
יודע שאני
כפוף לו

**חיי הפרטיים
הם שלי
בלבד ואני
יכול לעשות
כרצוני בכל
מצב**

**בכל מקום
שבו אני הולך
אני יודע שה'
מעליי ובוחן
את מעשיי**

**מצוות ה'
בתורה
ובהלכה אינן
נוגעות לכל
תחום, ובדרך
כלל אינן
שייכות לחיים
האמיתיים**

**עלינו ללכת
בדרכי ה' בכל
תחום בחיינו:
עם חברים
ומשפחה, ואף
בחיי התרבות
והפנאי**

יריא שמלים

ליצא וירצא לשמרים

